

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felolós szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társzerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petisors ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Gróf Károlyi Sándor.

Külsőleg is ragyogó keretben, de még inkább a tisztelő és hálás szivek érzelmeinek nagyszerű megnyilvánulásával állította fel a magyar gazdaközönség e hó 21-én gróf Károlyi Sándor szobrát.

A kis emberek nagy barátja és nagy jótévője előtt, a kis emberek leghivebb szószólójának, a keresztény szellemű magyar sajtónak hódoló tisztelettel illik meghajtania zászlaját. A mit gróf Károlyi Sándor művelt, az gyökerében magyar és keresztény munka volt.

A közéleti szereplés terén első ízben a székesfehérvári gazdakongressuson tünt fel. A következő határállomás az 1885-iki nemzetközi gazdakongresszus volt. Közébe számos kisebb gyűlésen és értekezleten hallatta szervezkedésre felhívó szövegét. E szövegnek csakhamar jelentek az eredményei. A gazdasági egyesületek munkához láttak, mindig több és több gazdátársadalmi szervezet alakul. Csakhamar megalakítja gróf Károlyi Sándor a pestmegyei hitelszövetkezetet, majd a hazai szövetkezetek központi hitelintézetét és végül 1898-ban a „Hangyát”, a fogyasztási szövetkezetek országos központját. Ezek a szövetkezeti intézmények megtanítják a gazdanépet az önerejében

való bizakodásra, boldogulásának önmaga erejével való keresésére. Megalakul a Magyar Gazdaszövetség és ennek nyomában százai ezrei a falusi hitel és fogyasztási szövetkezeteknek, gazdaköröknek. E szövetkezetek rendezik a hitelviszonyokat, szervezik a fogyasztást és értékesítést. A gazdakörök egy táborba gyűjtik a falu szétszórt népét s alkalmat adnak neki arra, hogy a gazdasági szaktudás iskolákban el nem sajátítható ismereteit is megszerezhesse.

Mint egy vándorapostol járt-kelt a nagytekintélyű és nagy vagyonú főúr faluról-falura, hogy a szövetkezeteket, gazda és népköröket összehozza. Munkájáért sem dicsőséget, sem jutalmat nem kért. De annál több pénzt áldozott arra, hogy tevékenységének sikere is legyen. Száz ezreket, sőt milliókat áldoz ezenkívül kórházakra, templomokra, iskolákra és egyéb más oly intézményekre is, amelyek terjesztik az emberi tudás világosságát, gyámoltják a gyengét, az önmagával tehetlent.

Lázás tevékenységet fejt ki a törvényhozás terén is. A híres *gönczi levele* beláthatatlan időkre megjelölte az egyedüli helyes magyar agrár és szociálpolitika útirányát. Szívós akaraterejével kiküzdötte az elnyomott néposztályok védelmére szol-

gáló, ma már gyors egymásutánban következő törvényeket. Neki köszönhető a kivándorlási és a nemzetrontó elemek beözönlését meggátoló bevándorlási törvény létrejötte is.

Gróf Károlyi Sándor élete és működése egy új korszakát nyitotta meg a magyar nemzet fejlődésének. 1906 április hó 24-én szűnt meg az ő mindig a magyar hazáért érző nagy szive dobogni. Távol mitőlünk Dél-Franciaország nap-sugaras ege alatt, ahol súlyos betegségére gyógyulást keresni ment, végezte be fényes pályafutását. Mentoneban halt meg az a *nagyúr*, ki nagyúr létére egész életén át dolgozott és aki legtöbbet dolgozott azokért, akik tőle a milliókkal rendelkező nagybirtokostól, a legősibb magyar családok egyik sarjadékától, a legtávolabb álltak: a *kisemberekért*, a *kisgazdákért*.

Dicsőség ragyogja be a nagy férfiú emlékét, áldás áradjon nemes lelke alkotásaira, övezzé a jelenkor és a késő utókor enyészhetetlen halála élettevékenységének üdvös irányokat jelző nyomdokait.

„Az élet mélységeiből.” Ezzel a banális frázissal kell jellemeznünk a Nyitramegyei Szabadalvópárt volt oszlopos tagjának, *Latkóczy Imrének* a panamáját, mert az az erkölcsi szenny, mely az egykoron szerepet játszott úr üzemeiből napfényre jött, valóban az élet mélységeiből árad

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Gr. Károlyi Sándor életéből.

— Irta: Osernay Ödön. —

Október hó 21-én olyan ünnepe volt a fővárosnak, a melynek jelentőségét legkevésbé a főváros tudta átérzeni, de annál inkább a vidéki városok és falvak lakói s különösen a délibábos rónák, a kalásztermő völgyek szántó-vető népe.

Károlyi Sándor gróf szobráról hullott le a lepel ezernyi és ezernyi vidéki gazda, szövetkezeti és gazdaköri kiküldött jelenlétében. Nem egy vidék, de az ország minden vidéke képviselve volt a szobor leleplezésén, annak jeléül, hogy az ünnep országos ünnep volt, sőt ha tovább megyünk, elmondhatjuk, hogy a szobor leleplezés ünnepe volt egész Európának, mert Károlyi Sándor gróf hírneve messze kiterjedt az ország határain is. Ismerik ezt mindenhol, a hol ez a fogalom: „Szövetkezés” gyökeret tudott verni.

Gróf Károlyi Sándor a közelmúlt idők legnagyobb magyar gazdasági politikusa volt. Méltó utódja gróf Széchenyi Istvánnak. Gróf Széchenyi István volt az, a ki megjelölte a nemzet naggya fejlődéseinek útjait. Gróf Károlyi Sándor volt az,

a ki megmutatta a fejlődéshez felhasználható legcélszerűbb eszközöket. Gróf Széchenyi István volt az, a ki meggyőző erővel mutatott arra, hogy naggya csak gazdaságilag erős nemzetek fejlődhetnek. Gróf Károlyi Sándor a nemzet legszélesebb rétegeivel a gazdaságilag legszegényebb néposztályokkal ismertette meg a gazdasági megerősödés eszközeit. Késő századok lesznek hivatva eldönteni, vajon nemzeti történelmünknek ezen két nagy alakja közül, melyik végzett eredményesebb munkát? Ma már mind kettőnek alakja megdicsőülve áll az utódok előtt és minél inkább tűnnek tova a századok, dicsőségük csak annál inkább növekedni fog.

Gróf Károlyi Sándor 1831. november 10-én született. Szülői az áldozatkészségéről ismert főúr. Károlyi István gróf és ennek hitvese *Eszterházy Franciska* grófnő voltak. Kora ifjúságától kezdve alig van Károlyi Sándor gróf életének oly mozzanata, a mely tanulságos ne lenne. Alig 17 éves korában beállott a Károlyi-család által felszerelt huszárezredbe és végigküzdi a szabadságharcot. Ennek leveretése után külföldre menekült, a hol az életét közgazdasági és szociálpolitikai tanulmányoknak szentelte. Az általános amnesztia után neki is megengedték, hogy visz-

szatérhessen hazájába. A művelt, gazdaságilag nyugat emlíni nevedett ifjú, hazájába visszatérve, igazán megdöbbentő képét látta a gazdasági elmaradottságnak, a nemzet pusztulásának. Az ősi udvarházak sivarak és üresek voltak. A televény termőföldet gaz verte fel. A földműves nép, a nemzetfentartó gazdaosztály kunyhói előtt nap-nap után felhangzott a dobpergés, ezer és ezer birtok került árverésre, gazdáik pedig nehéz szívvel bár, vándorbotot vettek a kezükbe s mentek a délibábos újvilág, Amerika felé, hazát és boldogulást keresni. A közigazgatás elképzelhetetlenül rossz volt. A törvényhozásban a féktelen liberalizmus lett urrá. Egymásután hozták a törvényeket, a melyek legkevésbé a népnek, hanem inkább a nép megrontóinak kedveztek.

Mielőtt azonban gróf Károlyi Sándor a nyilvános élet nagy küzdőterére lépett volna, családja és önmaga iránt tartozó kötelezségeit kellett leróvnia. Pusztulásnak indult az ő Károlyi-vagyon is, kis hitján, hogy teljesen idegen kézre nem került. Gróf Károlyi Sándor erős kézzel látott hozzá a pusztuló birtok megmentéséhez. Az a főúr, a ki élete utolsó esztendeiben milliókat tudott áldozni a közcélra és a jótékonyosság oltárára, külföldről visszatérte után évekig 6000 forintból élt meg. A következetesen keresztülvitt taka-

szét romlott közeletünk rétegeibe. Szegény gróf Berchtold László, Nyitramegye hajdani főispánjának híres kártya partnereiből képviselő, megyei vezéregyéniség, egyházipolitikai matador, államtitkár, a közigazgatási bíróság alelnöke, főrendiházi tag, valóságos belső titkos tanácsos s végre patikus-protektor lett, a ki kövér sáp fejében gyógyszerári és egyéb engedélyek szerzésében utazgatott. Szép pályafutás! De mi nem a szerencsétlen ember, hanem azon gonosz, fenekestül romlott rendszer felett törünk pálcát, mely ezt az embert nevelte, istápolta, karjaira vette és a legbolondabb szerenese szeszélyeinek árjában magas polcokra emelte. Latkóczy Imrének szellemi képességei, jellembeli tulajdonságai nem állottak arányban azokkal az állásokkal, a melyekbe őt protektorai betölték. De mert mindenre alkalmas ember volt, mert tudott egy könnyelmű főúrral aranyokba kártyázni, tudott ha kellett intriguálni, tudott bármínő szolgálatot teljesíteni a hatalom birtokosainak kedvéért, tudott egy Mädchen für alles lenni: felkapták őt és bedugták pozíciókba, a hol az ő szolgálatkészségére bizton számíthatnak bármínő ügyben. A liberalizmusnak ilyen emberek kellettek és kellene ma is, úgy a polgári, mint az egyházi téren. Azokon a zászlókon, a melyek alatt az 1895-iki első képviselőválasztás gazdaságait a nyitrai liberálisok elkövették, Latkóczy neve diszlett s bár a szennyes mandátumot el nem fogadhatta, de már a később „szerzett” és még szennyesebb stomfai mandátum jó volt neki. Az erkölcsi rend törvényeit lehet egyideig lábbal taposni, de megdönteni ezt a rendet nem lehet, annak arcúl ütött, letíport igazsága és joga attóri az élet szennyes mélységeinek födelét és eget kér...

Hamis jelszavak.

Helytelenebb eljárást alig tudunk képzelni, mint a minőt egyes, a kormánynak úgy látszik jászolához kötött lapok követnek, midőn a kormány által még be sem nyújtott választói javaslatot derűre-borúra dicsérik s azt már most is láttatlanba nemzeti reformnak keresztelik el, azokat pedig, a kik a tervezett javaslattal szemben ellentétes álláspontot foglalnak el, a hazafiatlanság vádjával bélyegzik meg.

A koalícióhoz tartozó pártoknak erkölcsi kötelességük támogatni a kormányt mindenben, a mi annak programjához tartozik és az országnak akár politikai, akár közgazdasági vagy szociális jólétét előmozdítja. Kötelességük ennél fogva a koalált pártoknak a kormányt a leghathatósabb tá-

rékosság és nyugatról hozott gazdasági szaktudás voltak *Károlyi* Sándor gróf eszközei, melyekkel a pusztuló Károlyi-vagyont nemcsak megmenteni, de megsokszorozni is sikerült.

Pusztai emberek.

— Irta: Hajdu Miklós. —

I.

Örökség.

Estefelé leesett az első hó. Lágyan, csöndesen szálltak a pelyhek és mire a hold nevető ábrázata megjelent, szelid nyugalommal bóbiskolt a sok apró cselédház a fehér bunda alatt. Csöndes az idő és megejt a szemet, lelket a gyönyörű világosság. Minden fehér, a föld, a tető, a fa és ezüstös-kék a fényesség; vidámabbak a csillagok és jobb kedveben van a hold is. Néma az egész pusztá. A kutyák se vonítanak, valamelyik kucskóban meghúzzák magukat; a melyik szalmára akad, szinte irigylendő sorsa van, egyiknek sincs kedve friss nyomot vágni a csikorgó hóban. A hó mellett sárgás a falak fehérsége. És apró fekete pontok vannak a falakon, ezek az ablakok; egyik-másik előtt gyékény, hogy a hidegség valahogy be ne férközzék a szobába.

Egyik ablakon át mécses világa látszik.

mogatásban részesíteni a választói jog reformjának nagy munkájában, hogy ebben a reformban a népjogok kiterjesztése a nemzeti érdekekkel minél tökéletesebb összhangba hozassék.

De azt már a koalícióban adott párthelyzet nem követeli s a kormány nem kívánhatja, hogy a választói jognak a kormány által kontemplált reformját, csak azért, mert az a kormány felfogását és szándékát tükrözi vissza, nemzeti reformmunkák kereszteljük el s ahhoz csak azért, mert az egész mű nemzeti attilába látszik bújtatva lenni, minden kritika nélkül, vakon csatlakozzunk.

De bizony jó lesz alaposan megnézni, vajjon igazán népjogokat karol-e fel a javaslat és vajjon tényleg alkalmas-e a nemzeti célok szolgálatára? Egy ilyen vizsgálat természetesen csak akkor lesz lehetséges, ha az egész elaborátum előttünk fog feküdni, addig legfeljebb csak azokat az alapintézkedéseket mérlegelhetjük, melyeket a kormány a javaslat sarkpontjaivá szándékozik tenni. De éppen ezekről az alapintézkedésekről hirdetik egyes nagyon lekötelezett lapok, hogy azok olyan övszabályok, melyek a javaslat nemzeti jellegének védelmére szolgálnak s mindazokat, a kik ezen alapintézkedéseket helyteleníteni merészlik, a nemzetközi demokratákkal és a Kristóffy-bandával egy ivású elemnek kürtölik ki.

A megbélyegzésnek ezen maniakus dühöngéséből, hogy ne jutna ki a néppártnak? Van-e Magyarországon síheder és sajtó-himpellér, a ki a néppártot nem szidná? Pedig a néppárt a kormányjavaslattal eddig még egyáltalában nem foglalkozott s a néppárti lapokban megjelent cikkek tisztán egyéni vélemények, a minők más pártállású s ugyancsak a koalícióhoz tartozó lapokban is napvilágot láttak.

Foglalkoztak azonban a javaslat alapintézkedéseivel, a mennyiben azok eddig nyilvánosságra jutottak és ellenők állást is foglaltak a *keresztény socialisták*. No hát ez éppen elég volt egyes liberális lapoknak, a melyek között az egykor katolikus Magyar Állam a mily szomorú, épp olyan dicstelen szerepet játszik, hogy neki essenek a néppártnak s azt illojalításról megvádolják, a bécsi keresztény socialistákkal, nemzetközisekkel s ki tudja milyen mindenféle elemmel cimboráló társaságnak tüntessék fel.

Nem mond igazat, a ki a néppártot a keresztény szociális párttal azonosítja. Ez utóbbinak a néppárttal rokon törekvései igenis vannak, de vannak lényegesen eltérő programpontjai is s azért egészen önállóan halad a maga útján, a mint a néppárt is a keresztény socialistáktól teljesen önállóan és függetlenül csinálja a maga dolgát.

Pedig ejfel fele jár az idő. És beteg nincs a pusztán. Hát baj van valahol, hiába senki se égeti az olajat. Az ispán azt mondja, menjünk arrafelé, hátha éppen a tanítónál van a baj.

— Özvegy ember, az ősszel halt meg a felesége. Talán a kis lánya beteg?

Igy találgatja a dolgot az ispán. De hogy közelebb érünk, látjuk már, hogy a tanító ablaka sötét. Egyik cselédházban van a világosság.

Megállunk az ablak alatt. Egy öregasszony ül a kályha előtt, valami régi szűr van a lábán és egy kék keszkenővel törölgeti a szemét. Sír. Az asztal sarkánál meg egy legény könyököl.

— Az öreg számadó felesége, az Orbán Máté; — mondja az ispán. — Talán meghalt az öreg? Pestre vitték a kórházba. Szent Mihály után egy rozsdás szögbe lépett és a doktor azt javasolta, hogy vigyék mennél előbb Pestre, mert le kell vágni a lábát. Az uraság fölvitette az öreget, fizeti is érte a kórházat. Ugy fordul, levágták a lábát és szegény öreg a mankó helyett a koporsót választotta.

A legény az édesanyja felé fordul. Aztán fölvesz az asztalról egy kis darab papírt.

— A tanító úr az este kapta a levelet. Nincs ebben se több, se kevesebb, csak annyi, hogy nem mondja bizony el még a királynak se.

De nem mond igazat az sem, a ki a keresztény socialistákat hazafiatlanságról gyanusítja, vagy vádolja, mivelhogy azok férfias nyíltsággal rámutattak az Andrassy-féle javaslatnak azon intézkedéseire, melyeket ők legjobb meggyőződésük szerint hibáztatnak. Kifogásaik a pluralitásra, a szavazásnak nyilvános jellegére és a választási költségek fentartására vonatkoznak.

Hát most már minő címen lesz hazaellenes bűnné az az állítás, hogy a pluralitás, ellenkezvén a jogegyenlőséggel, az általános választói jog keretében helyet nem foglalhat? Mi a magunk részéről az abszolút jogegyenlőséget nem tartjuk az általános választói jog alkotó elemének s ebből kifolyólag a pluralitást sem tartjuk olyan elvnek, melyet az általános választói jog keretébe beilleszteni nem lehetne. Elismerjük azt is, hogy a pluralitás a mi viszonyaink között a nemzeti érdekeknek jó szolgálatot tehet, de azért nem jut eszünkbe a pluralitás ellenzőit hazaárulóknak tartani.

A függetlenségi párt fölajja a Magyarországi hetek, hónapok óta ir, agít a pluralitás ellen, és senki sem nyomta reá a hazafiatlanság bélyegét, a mint hogy józan ésszel nem is nyomhatta, mert a mit a pluralitás céloz, t. i. a magyar elem túlsúlyát a választói jogban, azt más és hathatósabb módon is el lehet érni. Csak vegyük be a kisgazdákat és kisiparosokat egész nagy tömegét a választói jogosultság keretei közé, vegyük be oda azokat, a kiket állandó jellegű kötelek: család, otthon, ipari- és kereskedelmi összeköttetés fűz egy bizonyos helyhez és ennek révén a hazai röghöz, meg lesz azonnal az a védő pajzs, mely a magyar nemzeti állam érdekeit óvni és oltalmazni fogja.

A mi pedig a szavazásnak nyilvános jellegét és a választási költségeknek fentartását illeti, ezekről a képtelenség legszembetűnőbb kritériuma nélkül talán még sem lehet állítani, hogy szintén a nemzeti érdek követelményei.

Titkos, vagy nyilvános legyen-e a szavazás, tisztán gyakorlati kérdés. A titkos szavazás jobb, a hol érett reá a nép; rosszabb, a hol a nép éretlensége a szavazó lapoknak teljesen önálló kezelését lehetetlenné teszi. Itt a nyilvánosságból származó hátrányokat azzal lehet ellensúlyozni, hogy a szavazatszedés funkcióját kizárólag polgári állású, hivatalos nem viselő férfiak kezére bizzuk.

Az egyházi vagyon biztosítása.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének anyagi ereje és az abban levő erkölcsi tőke egyaránt képesítik a szövetkezetet bármily méretű biztosítások megkötésére és hogy arra féltve őrzött va-

— Hát mi lösz akkor mibőlőlünk?

— Mi lösz? Csak mögélünk azér' valahogy.

Erre aztán már hangosan sfr egy nótát a szegény asszony.

— Pedig mögmondhatná. Láthatja a tanító úr irását, niucs ellene senki gonosz szándékkal. Mi rajtunk mög segíthetne. Úgy is kódisok vagyunk...

Az ispán álmélkodik, bámul, nem érti a dolgot. Gyanakszik is, mondván:

— Pedig becsületes emberek...

Kis vártatva hozzá teszi:

— Valami baj van. No, be kell nézni holnap a birka-akolba.

Gondol egyet az ispán, aztán azt mondja, menjünk be hozzájuk.

— Jó...

Kopog az ablakon. Az asszony föltekint: nem ijed meg, nem fél itt senki az éjszaktól. A legény föllepáskodik és az ablak felé jön. A ködmene ujjával letörli a jégvirágokat az ablakról, aztán kitekint.

— Az ispán úr...

— No, nyisd ki az ajtót... — sürgeti az anyja.

Kinyitja az ajtót és bemegyünk az alacsony szobába. Az ispán kalapján a tollbokréta éppen

gyonát bárki nyugodt lélekkel rábizhatja. Célja nem a nyereszkesedés, hanem annak ellenkezője, a biztosító felek érdekeinek megóvása s éppen ez utóbbi indok tette szükségessé annak megalakítását is. Alapítói sorában a Felső uralkodóház tagjain kívül ott látjuk Magyarország főpapsága és nagybirtokosainak legnagyobb részét, a mi csak azt bizonyítja, hogy ennek az intézménynek megalakítására az adott viszonyok között szükség volt.

S azért mégis akadnak egyesek, akik előtünk érthetetlen okokból mindent elkövetnek arra nézve, hogy ezzel az intézménnyel szemben a közönség körében bizalmatlanságot keltsenek. Hogy tervük mennyire sikerült, azt leginkább az a körülmény mutatja, hogy a szövetkezet szemlátomást erősödik, ami egész természetes, mert hiszen az, aki egyszer a szövetkezés eszméjében rejő óriási erőt megértette, azt továbbra is kitartással támogatni fogja legkülönösebben pedig ebben az esetben azért, mert hiszen ezen intézmény minden ízében magyar, tevékenységével feltétlen nagy szolgálatot tesz közgazdasági életünknek, amennyiben a befolyt biztosítási díjakat legnagyobb részben az országban visszatartja. Közönnel nem nézheti senki annak tevékenységét, de igenis a legmesszebb menő jóakarattal kellene azt mindenkinek saját és közeletünk érdekében támogatni.

A bizalmatlanságot gerjesztő és szító kirohanásokkal a szövetkezet a multban sem törődött, s a jövőben sem fog törődni, felemelt fővel és nyílt homlokkal megy előre annak igazgatósága azon az utakon, amelyeket számára a szövetkezet alapszabályai előírnak és megjelölnek és hogy eredményével, azt a szövetkezet jelene bizonyítja. Ha valakinek nincs kedve a szövetkezet munkásságát támogatni, ehhez joga van s ezt a jogot tőle senki elvenni nem kívánja és el nem is veheti, de azt ugyancsak joggal lehet megmosolyogni, aki önérdéke szempontjából, másokat akarunk ellenére kíván boldogítani azáltal, hogy őket a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél való biztosításokról lebeszélje. Ez nem egészen korrekt eljárás.

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület központi irodája megalakulása után felterjesztést intézett a nagyméltóságú püspöki karhoz összességben és annak minden egyes tagjához külön-külön. Ebben a felterjesztésben arra kérte a nagyméltóságú Püspöki kart legyen kegyes intézkedni, hogy a püspöki, káptalani, szerzetesrendi és egyes egyházmegyék területén levő egyházközségek tulajdonát képező ingatlanok a jelzett módon biztosítsanak s egyúttal arra is felkérte, legyenek kegyesek megengedni azt, hogy az egyházmegyék

területén a lelkeskedő papság és tanítósság közbenjöttével a magánfelektől szerzendő biztosítások érdekében a szervezkedést megkezdhessek.

Felterjesztésünkre eddig Magyarország hercegprímása, a székesfehérvári, erdélyi, a beszercebányai, a pécsi, a győri, a szatmári, a veszprémi püspök urak voltak szivesek válaszolni s kérelmünket részben teljesíteni. Legutóbb érkezett le a szombathelyi püspök ur e tárgyban kiadott rendelkezése, amely a nagy cél érdekében köteleességé teszi az egyházmegye papságának azt, hogy az egyházközségek tulajdonát képező templomokat, plébániákat, iskolákat és tanítói lakásokat központi irodánk útján a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél biztosítsák, egyúttal kegyes volt elrendelni azt is, hogy a megkötött biztosításokról kiállított kötvényeket a plébános urak központi irodánkhoz további eljárás céljából küldjék be. Irodánk a kiadott rendelkezésre való hivatkozással megkereste és felkérte a plébános urakat, legyenek szivesek a leiratban kifejezésre juttatott rendelkezésnek eleget tenni. Kérelmünkre több helyről válasz érkezett, a megfelelő eljárást azok alapján már folyamatba is tettük. Hisszük és reméljük, hogy e téren kifejtett önzetlen munkálkodásunkban bennünket a püspök urakon kívül a káptalanok, szemináriumok, szerzetesrendek s a káptalanok kezelése alatt álló alapítványi pénztárak is támogatni fognak, eltekintve minden más érdektől, mert hiszen ezt téve kath. népnevelési ügyünknek fognak használni, aminek előbbre vitele és fejlesztése minden jó kath. erkölcsi kötelessége.

Ha e célból a protestánsok már régebb idő óta társulni tudtak, miért ne tehetnénk azt mi is meg, az igaz, hogy kissé elkésve, de még mindig idejében. Ne disszertáljunk sokat, cselekedjünk. A tett mindennél szebben beszél s célhoz egyedül csak az vezet. Elnökünk Gróf Széchenyi Miklós püspök úr a VI. kath. nagygyűlésen tartott megnyitó beszédében ezeket mondotta: „A nagy beszédek ideje lejárt, cselekednünk kell!” Nekünk is ez a célunk, sajátosságos találkozása a véletlennek, cselekvésünket ő fogja irányítani, aki nekünk engedélye és hozzájárulásával mely tisztelettel arra kérjük Magyarországot lelkeskedő papságot és róm kath. tanítósságot: legyenek szivesek bennünket odaadó önzetlen munkásságunkban jóindulatul támogatni, hassanak, alkossanak, gyarapítsanak, hogy miként azt a költő mondotta: „a haza fényre derül”-jön,

Az Orsz. Magyar Kath.
Iskolaegyesület elnöksége.

a mestergerendát éri. Az asszony fölkel a kályha mellől (nincs abban egy csöpp tűz sem, csak szokásból ülhet ott) és békát a fejével, mikor köszön.

— Mi a baj? — kérdezi az ispán. — Pestről kaptak hírt?

— Onnét, tekintetes úr, onnét... az este gyűtt mög a levél, a tanító úrnak küldték.

— De pár hete jó hírt adtak az öregről...

— Mög is van a nyomorúságában, — szól a számadó fia.

— Hát akkor nincs baj. Majd kigyógyítják, ha ma nem, holnap. Kap az öreg olyan lábat, hogy még táncol is majd a Gyurka lakodalman.

— Van bizony azér' baj, tekintetes úr; — panaszkodik Gyurka. — Még hozzá nagy, ki se hevergyük. Itt a levél róla.

A mécs mellett alig lehet kibetűzni. Az ispán megkérdezi, mi van a levélben.

Hetyet mutat az asszony és fia elmondja a bajt.

— Az édesapám talán meg se gyűn többet, azt irták az ispitábul. Hát mi bele is törődne a veszedelemben, de van még nagyobb bajunk is. A tekintetes úr jó szívvel van hozzánk, nem is takargatjuk a dolgot. A Köröszűs Pétert, azt tartom ismeri a tekintetes úr. Asztagrakó volt itt a nyáron. A lányát, a Vicát el akarom venni feleségül. Jó módú, takarékos népek, az édes anyám is azt mondja, hogy egymáshoz illünk.

De most az édesanyám is az én kényeremen él, hát én akartam számadó lenni az édesapám után.

— Ugy is dukál, — biztatja az ispán — az édesapád az öregapád után lett számadó-juhász.

— De az öregapám adott örökséget az édesapámnak, ami fölér ezer jószággal is. Az édesapám meg nem bizza rám, pedig megillet engem.

— Erről szól a levél?

— Erről. Irattunk a tanító úrral az ispitába a legelső doktornak, hogy kérdezze mög az édesapámtól, miből csinálta nyírásakor, usztatásakor a birkáknak való orvosságot, amitől mögszűnt minden betegség. Az édesapám a levelünkre mög azt mondta, hogy nem bizza ő idegen emberre a titkot. Nem tudja azt az orvosságot még a megyei felcser se. A füvet a reketyésben szőtte hozzá, de három patikában is vött hozzá port, a botosnál mög kámfort, mert a patikáros elül is takargatta a mestörségit. Így vagyunk most. Pestre én nem möhetek, másra mög nem bizza az édesapám a titkot. Nem is löszök én számadó itten...

Az ispán fölkel a helyéről és valami vigasztaló szót akar mondani.

— Majd elmondja az öreg az orvosságot.

Megyünk már kifelé, az öreg asszony szomoruan motyog.

— Nem ujjan embör az. Nem löhet azt vallatni...

Ujdonságok.

Értekezlet.

A Nyitrai megyei Pártszövetség jövő kedden, folyó hó 27-én délután 6 órakor Mihálik József apátkanonok úr házában értekezletet tart.

A tagok tisztelettel kéretnek, hogy a fontos tárgyú tanácskozáson teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

Nyitra, 1908. október 24-én.

Az elnökség.

Nyitra vármegye a tüdőbetegekért.

A temetők ünnepén, halottak napján, a szegénysorsú tüdőbetegek szomorú ügye lép előtérbe. Mindenütt visszhangra talál a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület kérés jelszava: Asszonyok! Leányok! Jó lelkek! Kössetek a halottaitoknak szánt koszorúba egy szál virággal kevesebbet s azt ajánljátok föl a halál pítvarában levő tüdőbetegek gyógyítására.

Az országban mindenütt rendeznek a szegénysorsú tüdőbetegek temetői gyűjtéseket.

Nem sokból áll az egész. Négy, öt uri nő megbeszéli a dolgot. A temető bejárója elé tesznek egy ládikát, szekrénykét vagy kosarat. Aztán fölvaltva őrzik s föl hívják adakozásra a közönséget. És a közönség a maga irgalomadóományát oly szívesen adja erre a felebarátai célra. Bizony, ha a köszönetnek ez a munkája dívatba jönne, nem 80.000 ember halna meg az országban, sokkal kevesebb. Ezekkel kevesebb.

Vármegyénkben a gyűjtést *Thuróczy Vilmosné*, szül. Tóth Zsuzsanna úrnő vezeti, a kit emberbaráti nemes munkájában a lelkeskedő papság és a közigazgatási közegek hathatósan támogatnak. Mintegy 200 gyűjtőtársoly van a községekben s október 24-től kezdve azokba szintén gyűjtik az irgalomfilléreket. Csak aztán ezt a szent vámat senki meg ne tagadja.

Lapunkban közzé fogjuk tenni a vármegyénkben s az egyes járásokban gyűjtött adományokról szóló jelentéseket, s örömről szolgálunk, ha az áldozatkészségnek az altruizmusnak tüdőbetegek példáját a mi vármegyénk, városunk nyujtaná.

Igen kérjük olvasóinkat, közöljék velünk, hogy hol alakult temetői gyűjtő bizottság? És általában kérjük, hogy segítsük meg a derek egyesületet, mely a gyűjtött összegből elsősorban az életükért nála (és vármegyénkben is) esedező tüdővész betegek gyógyítását ki, másodsorban új tüdőbetegeket pandozó házakat épít. Az ügy sikere hölgyeink kezeibe van letéve.

Gyözelmeiket hirdessék a fölszáritott könnyek és a haláltól megváltott emberek halálaija.

Aranymisés papok. A nyitrai egyházmegye négy érdemes papja ülte folyó hó 17-én áldozópappá való felszentelésének 50-ik évfordulóját. *Kompanek József* nagysándori plébános, t. esperes, *Prihoda János* trencsénvári plébános, a hadi érem tulajdonosa, *Szanyinka Mihály* ledniczónai esp.-plébános, t. kanonok, szentszéki ülnök és *Uskert János* borodnói esp.-plébános, a Ferenc József rend lovagja. Az aranymisés papokhoz *Bende Imre* püspök meleghangú üdvözlő levelet intézett, ezenkívül üdvözlőleveleket kaptak az egyházmegye minden részéről, melyekhez lapunk is az őszinte tisztelet érzelmeivel csatlakozik.

Az esztergomi egyházmegyéből. *Bánics Mihály* póstyéni kaplan adminisztrátornak küldetett Vágmedencére. *Fleischer János* csejthei kaplan Póstyénbe, ifj. *Plathy Gyula* érsekújvári kaplan Vágsellyére, *Oberth Sándor* vágsellyei háplán Érsekújvárra helyeztettek at.

Felavatás. *Gyurcsánky Demeter* dombelvi esp.-plébánost, kinevezett dömösi c. prépostot *Bende Imre* püspök f. hó 23-án benedikálta, átadván neki egyúttal a préposti jelvényeket.

Közgyűlési tárgysorozat. Nyitra megye törvényhatósági bizottságának f. hó 28-ára kitűzött közgyűlésén több politikai vonatkozású ügy is szőnyegre kerül. Ezek között legérdekesebb Bácsbodrog és más vármegyéknek átíratái az önálló jegybank tárgyában. Politikai vonatkozással bírnak a megejtendő választások is. A közigazgatási bizottságba és az igazoló választ-

mányba 5-5 tag lesz beválasztandó, ezenkívül sorra kerül a tiszti főügyész helyettes választása, úgyszintén elnök-választás több bizottsági választókerületbe. A pártok bizalmi férfait a főispán f. hó 25-ére hívta össze tanácskozára. A közgyűlés a főgymnasium tornatermében fog tartatni.

Személyi hír. Gróf *Wilczek* Frigyes főispán pénteken este Nyitrára érkezett.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Nordik* Ottilia okleveles tanítónőt a czabajai állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki. — A pozsonyi posta- és táviradigazgató *Lange* Viktorné szül. *Pongrácz* Mária vittenczi lakost, vittenczi postamesterré kinevezte. — A vármegye főispánja az alsószőlősi áll. elemi népiskola gondnokságához elnökké *Bernáth* Győző csernoki körjegyzőt, tagokká pedig *Sztopka* Modest felsőszőlősi plebánost, *Kocsiss* József alsószőlősi ref. lelkészt és *Lazarek* József gazdatiszt felsőszőlősi lakost; a ghimesihez elnökké *Vincze* Károly nagyhindi esp. plebánost, tagokká pedig *Szabó* Ödön ghimesi körjegyzőt és *Svecz* Mihály földmives ghimesi lakost; a nyitrajabloniczaihoz elnökké *Schneider* Nándor uradalmi számtartót, tagokká pedig *Kristofek* János, *Kukan* Mihály és *Ondrasek* István kisbirtokosok nyitrajabloniczai lakosokat; továbbá a szomorfalu-lovászihoz elnökké *id. Tompa* Jenő ny. körjegyzőt, tagokká pedig *id. Tompa* Jenő körjegyzőt és *Kopcsák* János földmives, ottani lakosokat kinevezte.

Áthelyezések. A király *dr. Jakubovits* József trencsényi és *dr. Zsámbokrthy* Tivadar aranyosmaróthi kir. törvényszéki bíráknak saját kérelmükre történő áthelyezését megengedte. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Rácz* Anna tiszolczi állami óvónőt a tötmegyeri állami óvodához, *Teszarek* Róbert kiszuczajuhelyi áll. elemi igazgató-tanítót a mindszei, *Rudics* Teréz kunszigeti állami elemi iskolai tanítónőt a kiszuczajuhelyi állami elemi iskolához, *Gubicza* Hermin tötmegyeri állami óvónőt a kaczói állami óvodához helyezte át. — A pozsonyi főügyész *Gábris* János érsekújvári járásbírói és *Tolnai* János nyitrai törvényszéki fogházörököt kölcsönösen áthelyezte.

Kanonoki installáció. Szkacsán község népszerű esperes plebánosát *Kelecsényi* Bélát, az újonnan kinevezett c. kanonokot f. hó 21-én iktatták be ünnepélyesen a kanonoki stallumba. *Kelecsényi* Béla 32 év óta vezeti népét s ezen idő alatt a község anyagilag és szellemileg is szépen fejlődött, a gazdasági téren maga a jeles gazda híreben álló plebános mutatta meg a népnek azokat az ösvényeket, melyek az okszerű gazdálkodási rendszer megteremtéséhez vezetnek. — Az új kanonok urat őszinte jókívánatainkkal köszöntjük.

Megbízás. A földmivelésügyi miniszter *Lazarek* József uradalmi tiszt felsőzellei lakost és *Prenoszil* Ödön uradalmi főszámvevő úrményi lakost a nyitrai járásra nézve a gazdasági tudósítói tisztséggel megbízta.

Kitüntetett kereskedelmi alkalmazott. *Ulicsny* Györgyöt az érsekújvári Conlegner-cég alkalmazottját 30 éves szorgalmas szolgálata jutalmául a kereskedelmi miniszter 200 korona jutalommal, a kereskedelmi és iparkamara pedig díszoklevéllel tüntette ki. A jutalmakat *Csóka* Ede és *Drechsler* Alajos iparkamarai tagok adták át a kitüntetett alkalmazottnak, akihez *Drechsler* Alajos szép szavakat intézett.

A polgármester — nem megy. *Turchányi* Ödön alispán Nyitra város polgármesterének, *Faschler* Ferencnek menesztésével alaposan felsült. A polgármester ugyanis, a ki az ellene intézett első roham után néhány napi gondolkozási időt kért, mult hétfőn kijelentette az alispán előtt, hogy ő úgy a saját becsülete, mint a város polgárságának rendelkezési joga érdekében a vármegye által reá gyakorolt hivatalos nyomásnak nem engedhet, hanem az elhatározását polgártársainak az állásfoglalásától teszi függővé. Azt ajánlotta ennél fogva az alispánnak,

hogy hívja össze — ha tájékozódni akar a város hangulatáról — a polgárság főbb embereit s azok nyilatkozzanak aziránt, vajjon óhajtsák-e a polgármester rögtöni távozását, vagy kívánják-e inkább bevárni az egy év múlva következő városi tisztújítást, melyen *Faschler* Ferenc úgy sem fog többé reflektálni a polgármesteri székre. Az alispán erre a férfias, minden tekintetben korrekt kijelentésre ölt-hatolt, s a polgármestert a főispánhoz utasította. *Faschler* erre nyomatékosan adta az alispán értésére, hogy neki a főispánnal semmi tárgyalni valója nincs, az ügyet az alispán bolygatta meg, ennél fogva ő az alispán előtt tett kijelentésével dolgát elintéztetnek tartja. *Faschler* Ferenc ezzel a kifogástalan és önére-tes magatartással újból méltóvá tette magát polgártársai részéről a becslésre.

Adomány. *Bende* Imre püspök úr a *facskői r. kath. iskola* tetőzetének megújítására tekintve a hívek nagy szegénységét 500 koronát adományozni méltóztatott s így rövid néhány éven belül 1400 korona segélyben részesült iskolánk. Fogadja ő Nagyméltósága úgy magam, mint szegény híveim hálás köszönetét. — *Imlauf* Károly, plebános. — A földmivelésügyi miniszter *Assakürth* és *Szalakusz* községek részére egy-egy 100—100 kötetből álló népkönyvtári könyvgyűjteményt adományozott.

Mert jó katolikus. A *Latkóczy*-féle panamának egyik legkarakterisztikusabb mozzanata *Latkóczy*nak az a nyilatkozata, hogy azért akart *Korbuly* Dezsőnek patikáját megszerezni, mert *Korbuly* jó katolikus. — *Friedmann*ak pedig azért szerezték meg a szerezés-utcai mulatóhely engedélyét — jegyezte meg éles gúnnyal *Krecsányi* detektív főnök — mert *Friedmann* jó zsidó. Mennyi sokféle parketten lejt kankántáncot a panama-lovagok művészete! — Egyébként megjegyezzük, hogy *Latkóczy* a mult hét elején Nyitrán tartózkodott.

Hivatal vizsgálat. *Turchányi* Ödön vármegyei alispán okt. 20-án a nagytapolcsányi járási főszolgabírói hivatal ügymenetének megvizsgálása céljából Nagytapolcsányba utazott, hol a nevezett hivatalban a legnagyobb rendet találta s elismerő meglepedését nyilvánította *Markovics* Alajos főbírónak. Az alispán szemléje után hasonló célból Nyitra-Zsámbokrétre távozott.

A nyitraegyházmegyei nyugdíj-segélyalap közgyűlése. Élénk érdeklődés mellett tartotta meg f. hó 22-én a nyitraegyházmegyei papság nyugdíj-segélyalapja az alapszabályokban előírt közgyűlést, melyen a megyés püspök úr képviselőtében gróf *Bathhány* Vilmos koadjutor püspök elnökölt.

A közgyűlésen a székeskáptalan tagjaival együtt 52 szavazati joggal bíró tag volt jelen. Az ügyek előadójává a közgyűlés *dr. Puchovszky* Bálint nyitra-alsóvárosi esp. plebánost, jegyzővé pedig *dr. Kaszala* János theol. tanárt választotta meg.

Az előadó mindenekelőtt a központi bizottság három éves működéséről számolt be. Ezen idő alatt a bizottság három ülést tartott. És pedig 1906. okt. 23-án, a mikor a számadások felülvizsgálása után *Sztrányavszky* J. kanonokot, nagyronai plebánost véglegesen, *Czeizel* György morva-mogyoródi plebánost pedig ideiglenesen nyugdíjazta. A bizottság második ülését 1907. okt. 22-én tartotta, mely alkalommal *Czeizel* György nyugdíját, a ki időközben tényleges szolgálatba lépett, ugyanez év november 1-től beszüntette, *Gáspár* Lajos trencsényi-hosszúmezői plebánost véglegesen, *Kardos* Géza kolosi plebánost és *Sztarinszky* Pál káplánt ideiglenesen nyugdíjazta.

A központi bizottság harmadik ülése folyó hó 21-én volt, melyen a jelen közgyűlés tárgyai készítették elő. Ezen ülés határozataiból kifolyólag a közgyűlés mindenképp előtt az alap számadásait vizsgálta felül, melyeket *Belák* József központi számvéví terjesztett elő. A bevételek az 1907-ik évben 10.162 kor. 35 fillért tettek ki, míg a kiadások 8867 kor. 94 fill. rugtak. Az alap tőkéje 38.000 kor.-ra emelkedett.

A számadások jóváhagyó tudomásul vétele után szőnyegre került *Fülöpp* László koloni plebános nyugdíjaztatási kérvénye. A közgyűlés méltányolva a kérvényben felhozott okokat, *Fülöpp* László kérvényének teljesítését méltányosnak találta, minthogy azonban remélteni lehet, hogy az érdekes plebános állásának kötelességeit egy ideig még nagyobb nehézség nélkül teljesítheti, tekin-

tettel a nagy paphiányra, felkérte a folyamodót, hogy egyelőre még maradjon meg plébániáján, a mibe az belenyugodott.

Rezan Antal sanatoriumban levő segédlelkésznek a gyógykezelési költségekre segélyképen a közgyűlés 1400 kor. szavazott meg. *Bossányi* József kérvénye, nyugdíjának felemelése iránt, az alapszabályok értelmében kedvező elintéztést nem nyerhetett.

Ezután a közgyűlés elé terjesztett indítványok kerültek sorra. A poroszkai esperesi kerület indítványát, hogy a nyugdíjösszeg 2400 kor. emeltesse fel, *Chocholusz* Bálint poroszkai esp. plebános okolta meg, míg az ó-besztercei kerület indítványának támogatására, mely szerint a nyugdíj összegnek 2000 kor.-ra való felemelése céloztatott, *Gily* Ede ujbesztercei esp. plebános emelt szót.

A közgyűlés beható eszmecsere után, melyben *dr. Puchovszky* Bálint előadó, *Budatinszky* József, *Szmidá* Kálmán és *dr. Franciscy* Lajos vettek részt, úgy határozott, hogy a nyugdíjösszeg egyelőre 1400 koronáról 1700 koronára emeltesse fel, felkéri azonban a közgyűlés a megyés püspök urat, hogy most, a lelkészi kongrua végleges rendezésének küszöbén, terjesztesse a vallás és közoktatásügyi miniszter elé az egyházmegye papságának azon kérelmét, hogy a kongrua-ügy keretében a nyugdíj alapos és megfelelő szabályozása is beillesztessék.

Markovics Kelemen bicscsefalusi plebános a zsolnai esperesi kerület nevében indítványt nyújtott be aziránt, hogy a pápai, királyi és püspöki kitüntetéseknek a kitüntetett papok egy bizonyos összeget, mely azonban 50 koronánál kevesebb nem lehet, a nyugdíj alap javára fizessenek. A közgyűlés az indítványt, mely magában véve helyes, de a jelen körülmények között könnyen alkalmas lehet annak a gyanúnak táplálására, hogy a célzatát személyes jellegű szempontok élesítettek ki, nem tette magáévá, azonban mindazt, a mit az indítványozó egy igen higgadt, gondosan kidolgozott és szépen előadott beszéd keretében a nyugdíj alap javára történő önkéntes adományokról, végrendeleti hagyományozásról stb. felhozott, általános és meleg rokonszenvvel hallgatta meg és elismeréssel honorálta.

A tárgysorozat utolsó pontja a központi bizottsági tagok választása volt. Megválasztattak rendes tagoknak: *Chocholusz* Bálint, *dr. Chorényi* József, *dr. Franciscy* Lajos, *Gyurcsánzky* Demeter, *Hayek* Vince, *Kelecsényi* Béla, *dr. Puchovszky* Bálint, *Steffel* Ede, *Szmidá* Kálmán, *dr. Teszelszky* József. Pótagoknak: *Dr. Kaszala* János, *Kocsner* József, *Ludvigh* Gyula.

Délben *Bende* Imre püspök a közgyűlés tagjai számára ebédet adott, melyen *Kelecsényi* Béla c. kanonok, szkacsáni esperes plebános hálás szavakkal tolmácsolta a papság szeretetét a megyés püspök iránt, a mire a vendéglátó főpásztor szókott szívéllyességgel válaszolt.

Foglalás a Latkóczy-villában. A zabori urivölgyben levő *Latkóczy*-villában *Latkóczy* hitelezői lefoglaltatták az összes ingóságokat s magát a villát is, valamint *Latkóczy*nak a *Plébánia*-utcában levő házat bírói zár alá helyezték. Az említett ingóságokat, melyek alig érnek meg 50.000 koronát, hir szerint 100.000 koronát meghaladó adósság terheli. A volt excellenciás úr összes adósságait 500.000 koronára teszik. A hitelezők s ezek között a *Nyitrai Hitelbank* is, természetesen nagy mérvű veszteséget szenvednek.

Máriavölgy az esztergomi káptalan birtokában. Nyitrán és az egész vármegyében is sokan ismerik a pozsonymegyei *Máriavölgyet*, ezt a kedves és csinos kegyhelyet, melyet évről-évre a zarándokok ezrei keresnek fel. A remek fekvésű hely a rajta levő összes ingatlanokkal együtt gazdát cserélt, amennyiben azt jelenlegi birtokosától *Stockau* *Matild* grófnétől az esztergomi káptalan a kezelése alatt álló úgynevezett *Kuratéla* alap terhére megvette, 360.000 koronáért. A káptalan a birtokon levő 48 szobás kastélyt országos otthonná alakítja át *nyugalomba vonuló papok számára*. A káptalan ezzel a nemes tettel egy régóta óhajtott eszmét valósít meg. Magyarországon a nyugdíjas papok szét vannak szórva, mint az elveszett juhok. A gondozásuk legtöbbször nyomorúságos, felügyeletet pedig seuki sem gyakorol felettük. Ilyen körülmények között egy állandó papi otthonnak

létesítése olyan alkotás lesz, melyért úgy socialis, mint egyházfegyelmi szempontból a kezdeményező káptalant feltétlen elismerés és hála illeti meg.

25 éves orvosi jubileum. Az emberi nyomor enyhítésének magasztos cselekedete mindig hálat, elismerést és köszönetet vált ki a szemlélőből, de kétszeres sőt hatványozottabb fokban nyilvánul ezen érzelem, ha ezt egy negyedszázadon át művelve látjuk. Dr. Fridrich Alajos nagytopolcsányi igazgató-főorvos immár negyedszázadot futott meg hivatásának szolgálatában, a mely alkalommal október 22-én a szeretet szavaival, a hála és köszönet érzelmeivel üdvözölték őt a nagytopolcsányi kórházi bizottság elnöke Dr. Petrikovics zsámbokréthi orvos vezetésével a kerület orvosai, ismerősei, jóbarátai. Az elhangzott jókívánatokhoz mi is hozzáfűzzük elismerésünk szavát: az Úristen éltesse sokáig Fridrich Alajos igazgató-főorvost!

A meggazdagodás titka. Köztudomású dolog, hogy az első nagytopolcsányi szeszfinomító részvénytársaság dolgai körül botránys visszafélések történtek. Legújabbban a már ismeretes szabálytalanság folytatásaként, Kiss József kiküldött pénzügyi meghatalmazott, a mult héten több napot töltött Nagytapolcsányban, hogy a raffinéria körül a vizsgálatot egyes körülményeire nézve kiegészítse. A dolog oly stádiumban van jelenleg, hogy bírói eljárás, a pozsonyi kir. törvényszéki, mint jövődéki bíróság előtt áll. Tehát ne sajtóperről beszéljen a raffinéria igazgatója, hanem készüljön a bírság megfizetésére.

Dr. Csernoch János itthon. Dr. Csernoch János csanádi megyés püspök, a szakolcai kerület orsz. képviselője, aki tudvalevőleg részt vett a Pázmány zárandoklatban, titkára Pacha Ágost c. kanonok kíséretében olaszországi utjából e hó 21-én visszaérkezett püspöki székvárosába, Temesvárra.

Jutalmak tanítóknak. Az országos magyar kath. Iskola-egyesület a tanítók jutalmazásáról is gondoskodik. Folyó hó 23-án tartott ülésében két 200—200 koronás jutalmat szavazott meg oly tanítók részére, kik az ifjúsági egyesületek létesítése és a magyarosodás terén szereztek kiváló érdemeket. E célból az egyházmegyei főtanfelügyelőket kéri fel az egyesület javaslattételre. Az egyesület céljainak, feladatainak ismertetésére, a megalakulás módozataira az egyesület „Utmutatót” fog kiadni, melynek meg szerkesztésére lovag Ember Károly ügyvezető-igazgatót kérték fel.

A F. M. K. E. köréből. Feschler Béla liptóújvári plebános elhatározta, hogy miután az iskolás gyermekek már beszélnek magyarul, a templomban is magyarul mondhatja velük az imádságokat s magyarul énekelte az egyházi énekeket. A FMKE től kért erre a hazafias célra segítséget. A magyar imádságos és énekes könyvek a mult héten érkeztek meg s nagy örömet okoztak a gyermekek közt, a kik — a plebános levele szerint — már szorgalmasan tanulják a magyar egyházi énekeket. A plebános meleg hangu levelében köszönte meg a FMKE hazafias támogatását.

Nagytopolcsányban béke van. Áldatlan a közügyek elposványosítását előmozdító harc, mely a képviselőtestület legutóbbi ülését megmetélezte, végre békés megoldást nyert. Ezen öröndetes állapot létrehozásában elismerés illeti Baró Stummer Ágoston tavarnoki nagybirtokost, ki eltudta oszlatni a már-már feketén tornyosuló fellegetek a városról. Klein Viktor is belátta, hogy szerepváltoztatása sem neki, sem a város polgárainak dicsőséget nem szerez s így jobbik eszét elővéve, szatiszfakciót nyújtott a megsértett Bartaky József jegyzőnek, ki Klein Viktor ellen benyújtott büntető panaszát visszavonta.

Trencsén vármegyei muzeum. Smialovszky Valér Trencsén megye főispánja lelkes hangú felhívással fordult a vármegye közönségéhez, hogy karolja fel a trencsénmegyei muzeum eszméjét s úgy az anyag egybegyűjtésénél, mint az intézet finandális oldalának megalapozásánál is szegődjék a nemzeti ügy munkásvá. Az ezen célra alakult Muzeum-Szövetség fentartó tagjai, a közjogi és erkölcsi testületek, melyek bizonyos meghatározott évi összeggel járulnak a Muzeum-Szövetség céljaihoz. Örökös alapítók ugyanezek a testületek és magánosok, amennyiben legkésőbb 10 év alatt törlesztendő 500 koronával mozdítják elő a nevezett célt. Az alapító tagok öt év alatt törlesztendő 100, a pártolók egyszersmindenkorra 20 kor. fizetnek.

Katholikus népszövetségi mozgalom. Úrminczen f. hó 18-án a fáradhatatlan buzgóságú Gramantik Ágoston ismertette a Népszövetséget, mire 57-en léptek be tagokul és Hainiss Jusztin plebánost helyi igazgatónak, helyettesének pedig Balogh István kántortanítót választották meg.

A hívek szeretete. Suránka község lakói f. hó 17-én igen szép tanujelét adták hitűségüknek, valamint lelkipásztoruk iránti szeretetük s ragaszkodásuknak. Ugyanis a fenti napon hazatért két heti távollét után Konyakovszky Ferenc suránkai plebános római zárandok utjáról. A község apraja-nagyja kivonult elébe a község határáig, hol Jenei Nándor all. tanító szép szavakkal tolmácsolta a hívek örömet a várva várt viszontlátás felett. A meglepett plebános meghatva köszönte meg híveinek iránta való vonzódásuk ez újabb jelét s biztosította őket, hogy a jövőben még inkább óhajlja ragaszkodásukra érdemessé tenni magát úgy anyagi mint lelki javuk előmozdítása által.

Október 6. A vágfarkasdi Állandó Hazafias Bizottság f. hó 11-én az aradi vértanúk és a hazáért mást elvérzett hősök emlékére ünnepet rendezett. A kegyeletes ünnepen a Szózatot és a Hymnust a róm. kath. és az ev. ref. ifjúság egyesített dalárdája adta elő, az alkalmi beszédet pedig Köves Ede joghallgató tartotta. Nagy hatást ért el Bartha Jenő tanító Ábrányi Emil Október 6. című költeményének lelkes elszavalásával. Hasonlóképp szép volt Nagy László szaválata, aki Petőfinék: A magyar ifjakhoz című költeményét adta elő szárnyaló hévvel.

Egy barlanglakó Ruttkai Iaptársunk a „F. M.” írja: A zsrivai erdőben érdekes aszszony nyomára akadtak az ottani csöszök. Az erdő mélyében eldugott oduban egy szelűtött, meztelen nőre akadt az egyik csösz. Az asszony néhány héttel előbb a faluban járt koldulni, egyszerű csak nyoma veszett s valószínűleg akkor került az erdőbe. Az alacsony, vézna termetű asszony csak annyit tudott mondani, hogy „nei go”, de a jelekből magyarulva férje és gyermekei is vannak. Mikor meglátták, kenyérral kínálták meg, de nem akarta azt enni, hanem csak füvekkel s gyökérrel táplálkozott. A szerencsétlen nő elhelyezéséről — aki valószínűleg stubnyai illetőségű — a hatóság gondoskodott.

Az érsekújvári bojkott. Az a nagy arányú bojkott, melyet Érsekújvár közönsége folyamatba tett az ottani gáztelep, illetőleg a budapesti gázgyár r. t. ellen, csaknem három hétig tartott s ezen idő alatt előkerültek a régi petróleumlámpák, a mylli- és fagygyúgyertyák, a különféle kanócos lámpák régóta nyugalmat élvezői specisei. A közönség nélkülözött a közjó érdekében és szép példáját adta az összetartásnak, mely nélkül a közcélokat hathatósan előmozdítani nem lehet.

Vasuti előmunkálati engedély. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Magyar-északnyugati h. é. vasuti részvénytársaságnak a magyar kir. államvasutak Nyitra állomásától Nagyménke és Lapásgyarmat községek határain át a zsitvavölgyi helyi érdekű vasut Verebely állomásáig esetleg innét Csiffár, Alsógyőröd és Ujbarcs községek határain át a magyar királyi államvasutak Léva állomásáig vezetendő rendes nyomtávú gőzmozdonyú helyi érdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt megadta.

Vakmerő betörés. Csütörtökre virrasztó éjjel, eddig ismeretlen tettes vakmerően betört Zsák Ignác nagytopolcsányi órás- és ékszerész kirakatába. A betörés éjjel után 2 óra tájban történt s csak reggel 6 órakor fedezte fel azt a tulajdonos. Elvittek 150 drb. arany gyűrűt, 8—10 drb. arany láncot, több ezüst láncot mintegy 1500—1800 korona értékben. A csendőrség azonnal megtette a szükséges intézkedéseket s valószínű, hogy a gaz betörő hamarosan kézre kerül.

Nyugtázás. A nagytopolcsányi kath. legényegyesület okt. 18-iki multságán, mit az új zászló-alap javára rendeztek, belépődíjukon kívül felülfizettek: Melisek Bernát 10 kor., Chmielovszky I. kir. aljárásbíró, Dr. Petrikovics A. ügyvéd 5—5 kor., Dr. Lénárt Á. ügyvéd 4 kor., Váray I. kir. járásbíró, Hollady I. plebános, Gramantik A. lelkész, Pokorny I. építőmester, Markovics I. esperes, Andruska L. 3—3 kor., Szpál József tb. főbíró, Markovics A. járásbíró, Petras L. s. lelkész, Klacsó Győző tanár 2—2 kor., Hamar pleb., Abrahám G. tanár, Dvorzacek János igazgató, Dr. Terlanday I. ügyvéd, Dr. Halaktovics I. kir. járásbíró, Krajcsovics A., Kapronczay J.,

Csehovszky I., Spacsil K., Knizsatko H., Kincsek F. 1—1 kor., Andreazzi E., Szandrak I., Fassel, F. I., Lovász Imre 50—50 fill. A fenti kegyes adományokért hálás köszönetét nyilváníja az egyesületi elnökség.

Az előadás mindvégig kiválóan sikerült, s a „Bugaciak” előadásával bizonyosságát adta a vezetőség, hogy a helyes irányító kéz részint megővja a fiatalságot oktalan vasárnapi dorbézolástól, részint a hallottakból okulást meríthet és szórakozhat. A szereplők közül kitűntek Stász Mihály, Fatter Ferenc és Tarina János r. tagok.

Templommegáldás. Pöstyén község szép ünnepségnek volt színhelye. A pöstyéni róm. kath. hívek Praznovszky József plebános és Bubnics Mihály volt pöstyéni káplán lelkesítésével és fáradozásával másfél év alatt 13,300 kor.-t adtak össze templomuk festésére és díszítésére. Mennyei kincset gyűjtöttek ez által maguknak, melyeket sem a moly, sem a rozsdá meg nem emészthet, sem a tolvajok el nem lophatnak. A templomot Bogdány Páuly Erik festőművész úr festette s méltóságos Jedlicska Pál nagyszombati vikárius úr áldotta meg s avatta fel ünnepélyesen e hó 18-án; a megáldás után pedig magas szárnyalású beszédben emelte ki s köszönte meg a híveknek eme mai hideg korban oly ritka aldozatkészségét. Délután pedig P. Engelbert, a szt. ferencz rendiek nagyszombati zárdájának a főnöke megszentelte az új kereszttut, melynek ára szintén a hívek filléréiből került elő. Az Úr áldja meg s viszonozza százszoros jutalommal a hívek eme páratlan aldozatkészségét.

A felvidéki akció. A földmivelésügyi miniszter által kezdeményezett és a törvényhozás által elrendelt felvidéki akció Trencsénmegyében ki fog terjesztetni a csaczi járás egész területére, a kiszuczaujhelyi járásban a besztercei és a vadasi völgyekre; a zsolnai járásban a terhelyi és a rajeczi völgyekre és a zsolnalitvai körjegyzőségre; a bicscei járásban 11 községre; a vágbesztercei járásban a marikói, kosárfalvai és deményi völgyekre; a puhói járásban a puhóláz-fehéralmi völgyekre; az illavai járásban a barosszéki és szolti völgyekre; a trencsén járásban Barátszábad, Szelec, Csákháza és Felsőszűcs községekre és a báni járásban a szalantai, zaygróczi és mittai völgyekre. A felvidéki ki-rendeltség e hó 15-étől kezdve beutazza ezeket a területeket s ennek megtörténte után a gazdasági egylettel és a vármegyei közigazgatással egyetértőleg javaslatot tesz a földmivelésügyi miniszternek a segélyezendő területek megállapítása és a segélyezés és gondozás módjai iránt.

A Szent István Társulat rendes tagjainak figyelmébe. A Szent István Társulat tudomására hozza rendes tagjainak, hogy a folyó évi tagilletmények szétküldését november hó második felében fogja teljesíteni, az akkora megjelenő nagy képes karácsonyi könyvjegyzékkel egyetemben.

A Vág szabályozása. A Vágfolyó szabályozására az 1909-iki költségvetésben két millió nyolcszázezer korona hitel van felvéve. A szabályozás, mely a Vágnak zsolna szeredi szakaszára terjed ki, főleg mederrendezésből fog állani, e mellett azonban a már megkezdett partvédő művek kiépítésére nemkülönbön, ha szükséges lesz ujaknak létesítésére kellő gond és figyelem fordítatik. A munkálatok Trencsénmegyében veszik kezdetüket s valószínű, hogy Puhótól és Trencséntől lefelé egyszerre történik a mederrendezés. Az érdekeltség a körülmények szerint legfeljebb egy negyeddal fog a költségekhez hozzájárulni. Trencsénmegye jöletti bizottsága a kérdést tárgyalván, úgy találta, hogy az előirányzott összeg elégtelen a rendszeres és gyökeres szabályozási munkálatok foganatba vételére s habár örömmel és köszönettel veszi az eddigi törvényhozási és kormányzati intézkedéseket, mégis kötelességének tartja figyelmeztetni a kormányt, hogy kicsinyes eszközökkel nem lehet nagy célokat elérni és hogy az előirányzott összeg elégtelen a nagy munkák alapos elvégzésére, miért is javasolni fogja a törvényhatósági közgyűlésnek, irjon föl a kormányhoz és kérjen nagyobb államsegélyt ezen célra, valamint tekintettel a lakosság szegénységére, kérje azt is, hogy az érdekeltség a költség egy negyedének viseletől fölmentessék annál is inkább, mert a törvényhozás a Vágfolyó szabályozását állami adatként jelentette ki. A bizottság még azt is javasolja a törvényhatóságnak, hogy fölterjesztésében Trencsén és Zsolna városok jövőbeni fejlődésének szempontjából különösen hangsúlyozza ezen városok Vágpartjainak megerősítését.

Büntetőnovella Nagytapolcsányban. Valóban szükséges volt a büntetőtörvénykönyv azon szigorú és érthetetlen rendelkezésének módosítása, hogy a bünt elkövető éretlen egyének bűnössége más elbírálás alá vonassék mint a felnőtteké, mint a bünt teljes egészében ismerőké. A szanalom, a megbocsájtás és a jó utra terelés vegyes erzei vesznek erőt rajtuk, ha látjuk, hogy a fiatal bűnös a léha társadalom, a bűnösebb férfi apátlan ivadéka. Azok a szerencsétlen apátlan gyermekek egyike, kik részint nem érezték az apai szigorral párosult szeretetteljes irányítást, részint megvetve, megbélyegezve a társadalom léháitól, Bratko Rudolf 13 éves csavargó fiú került a nagytapolcsányi bíróság elé, gyujtogatás, lopás vétsége miatt. A bíróság a bűnösség felismerésére szükséges belátási kezeség hiánya miatt a bűnvádi eljárást beszüntette s mint züllés útján állott a közigazgatási hatósághoz tette át. Markovics Alajos főbíró Bratko Rudolfot az orsz. gyermekmenhelyre rendelte elszállítani.

Új távbeszélőszekítettetés Bán és Zsolnával. F. hó 1-vel nyílt meg s lett a trencsényi környékbeli forgalomba vonva a báni távbeszélő hálózat; egyelőre a következő öt előfizetővel: 2. sz. Baron szálloda, 5. sz. Főszolgabírói hivatal, 4. sz. Harcourt gróf uradalmi felügyelősege, 1. sz. Iparbank, 3. sz. Weisz Samu. Ezzel egyidejűleg épült ki az új közvetlen trencsény—zsolnai távbeszélővezeték is, mely szintén e napokban lesz a forgalomnak átadva. Ennek útján Zsolna s környékbeli hálózatai csatlakozni fognak a trencsényi és környékbeli hálózatokhoz. Az új Trencsény—Zsolna s környékbeli viszonylatban e szerint Bán, Beczkó, Csacza, Hólak, Kocsóc, Nagybecse, Ruttka és Trencsénytelep fog résztvenni. Így tehát teljesebbé megy végre a trencsényi és zsolnai polgárság ezen régi vágya is. Jövő év folyamán remélhetőleg kiépül az Illava, Puhó és vágbesztercei távbeszélőhálózat is s ezek bevonása által a vármegye széks minden jelentős városa közt áthidal majdan minden távolságot az élőszó.

Óriási tűz pusztított és még ma is veszedelemmel fenyegeti Nagytapolcsány lakóit, mely október 20-án a délelőtti órákban ütött ki a Schönfeld-féle fakéregraktárban. A délutáni órákban belekaptak a lángnyelvek a közelben levő Fischl Mór és Weimann tulajdonát képező 2 nagy cserfakéreggel szinültig megtöltött telepbe, úgy hogy mentésről szó se lehetett. A száraz faanyag égése pokoli látványt nyújtott a tűz pusztítását szemlélő közönségnek. A kár mintegy 130--150 ezer koronára rúg, mely nagyszámú biztositás útján megterül. Szomorúan kell konstataálni, hogy a nagytapolcsányi tűzoltóság távol áll hivatása magaslától. S ez a tény, valamint a tűzoltóság tehetetlensége és fegyelmezetlensége sürgetővé teszi, hogy végre egy komolyabb mozgalom induljon meg a tűzoltóság megreformálására. Lehetetlen szó nélkül hagyni, hogy a közigazgatás is körültekintőbben intézhette volna a mentési munkálatokat mikor a tűz kiütésekor, éjjel ököl nagyságú szikra darabok és csóvák hullottak mindenfelé.

Kerestetik megvételre jó karban levő mérsékelt áru Remington-írógép. — Többet a kiadóhivatalban.

Könyvtár vásárlás. Szépirodalmi, tudományos, valamint egész könyvtárakat veszek a legmagasabb árban. Ajánlatok *Fehér Dávid* úrhoz Szakolcza (Nyitra megye). 151. 1—3.

Közgazdaság.

A baromfitenyésztésből miképp lehet állandó és nagy jövedelmet biztosítani? A legutóbbi években rohamosan emelkedett nemcsak hazánkban, de a külföldön is a hús ára. Természetes következménye lett ennek aztán az, hogy a közönség a baromfihús és tojásfogyasztást óriási mérvben fokozta s így a baromfi és a tojás ára is lényegesen emelkedett. Kétségtelenül bebizonyított pedig az, hogy a legolcsóbban állítható elő a baromfihús és tojás, csak tudnia kell annak módját, mert ismeretes dolog az, hogy nem minden baromfi való hús- vagy tojástermelésre s nem minden vidéken lehet az egyik, vagy másik tenyésztési ágazat folytatni. Ezen fontos tenyésztési ágazat kellő fellendítésére nagyon jó eszközünk van s ez a *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő baromfitenyésztő szerkesztésével hetenként megjelenő „*Baromfitenyésztés*” című szaklap, mely immár ujevától kezdve a 7. évfolyamba fog lépni. Ezen képes szaklapot a szerkesztőség mindenki-

nek, a ki levelezőlapon oda fordul 3 héten át ingyen és bérmentve küld mutatón, mert a szerkesztő azt akarja, hogy e hézagpótló lapot minden tenyésztő megismerje s abból állandó és nagy haszna legyen. A „*Baromfitenyésztés*” felöleli és a legteljesebben tárgyalja a gazdasági és sport-baromfi, éneklő- és diszmadár, galamb és házi-nyultenyésztési és értékesítési kérdéseket. Földbirtokosok, bérlők, gazdatisztek, kigazdák, iparosok egyaránt haszonnal és élvezettel olvashatják a „*Baromfitenyésztést*,” a magyar baromfitenyésztési ügy igaz barátját. Előfizetési ára: egy évre 10 kor., félévre 5 korona. Előfizetési penzek e cím alatt: „*Baromfitenyésztés*” szerkesztősége, Kolozsvár küldendő.

A nyitramegyei gazdasági egyesület a földművelésügyi kormány és az érsekújvári járás közönségének anyagi támogatásával Tótmegyeren 1908. évi október hó 29-én csütörtök d. e. 10 órakor szarvasmarha-díjazást rendez, mely alkalommal a földművelésügyi kormány 400 koronás, gróf Károlyi Lajos 100 kor., báró Wodianer Albert 50 kor., Engel Henrik 50 kor., a nagysurányi cukorgyár 50 kor., Halász Fülöp 10 kor., dr. Deutsch József 10 koronás adományaiból kitűzött díjak kerülnek kiosztásra. Ezen díjakra pályázhatnak az érsekújvári járásban lakó kis tenyésztők olyan piros-tarka szarvasmarhával, mely legalább egy év óta tulajdonukat képezi. Ezen körülmény az illetékes községi előjáróság által igazolandó. — Apaállatok, valamint a nagyobb tenyészetekből elővezetett kiváló állat egyedek, vagy állatcsoportok kiállítói díszoklevéllel lesznek jutalmazva. A bírálatot a járás gazdaközönsége az állattenyésztési felügyelő közbenjöttével teljesíti. Csakis azon állatok fognak figyelembe vétetni, melyek a kitűzött napon d. e. 10 órakor a tótmegyeri vásártéren elővezettetnek. A megállapított díjak kiosztási tervét a bíró bizottság szükség szerint módosíthatja. — A díjak azonnal a helyszínén lesznek kifizetve.

CSARNOK

I. Napoleon kettős házassága.

— Közli: dr. Janda József. —

II. Mily értékkel bír az 1804. évben végbement koronázás előestéjén nyert egyházi megáldása a polgári kötésnek és mily kihatással van ez Napoleon válására?

Midőn Lejeas abbé 1810. jan. 12-én, mint a párizsi központi káptalan általános helytartója jogilag elbírálta Napoleon polgári kötésének 1804. dec. 1-én történt egyházi megáldását: érvénytelennek jelentette ki Napoleonnak ezen második (egyházi) házasságát és pedig két okból: 1. mert nem volt jelen az illetékes plebános és a szükséges tanuk; 2. mert hiányzott a császár részéről a házasság érvényességéhez szükséges beleegyezés.

Az első ok nyilvánvalóan nem bír alappal. Fesch biboros kapott a pápától felmentő teljehatalmat az összes, egyházi eredetű akadályokra nézve. És így az illetékes plebános és tanuk jelenlétének a hiánya magában véve nem veheti el a házassági szerződés érvényességét.

Két nappal az egyházi kötés után ezt mondta Napoleon Fesch biborosnak: „Amit tettem, csak a császárné megnyugtására tettem és a körülmények kényszerhatása alatt”. Mások előtt is becsületle és lelkiismeretére állította Napoleon, hogy csak szájjal, de nem szívvel adta beleegyezését. Pro foro externo ez a kifogás sem elég magában véve a házasság érvényességének a megdöntésére. A házasság érvénytelenségéhez pro foro externo szükséges, hogy a kérdéses házasságügy az illetékes egyházi hatóság által tárgyalassék, mert az illetéktelen oldalról jövő házassági ügyben való döntés nem bír hatályal. A párizsi szentszék nem volt illetékes Napoleonnak 1804. évben kötött házasságát érvénytelennek kimondani, erre illetékes csak a római szék volt, mert egy fejedelem házasságügye, mint causa major a pápának van föntartva.

Andemare abbé, az egyházmegyei szentszék promótora mindjárt ez ügy tárgyalásának a kezdetén mutatott rá az illetékesség hiányára. Midőn a főkancellár, herceg Cambaceres válaszolt, hogy nem rekurálhat Rómába, Andemare abbé azt felelte, hogy nem szükséges Rómába rekurálni, mert a pápa Savonában van. Hogy az itélőszék legalább látszatra legyen illetékes, követelte nevezett abbé, hogy a Napoleontól fölállított egyházi bizottság, mely két bibornokból és hat püspökből állott, mondja ki az egyházmegyei szentszék illetékességét. És eme bizottság elég gyenge volt a hatalmaskodó akaratának hódolni. Az illetéktelenség ezen alaphibája tehát az itélőszéknek 1804. évben hozott döntését is, mint hatály nélkül valót, állítja szemünk elé. Ezen döntés nem érinthette Napoleonnak Jozefinával való házassági viszonyát.

Hogy a fejedelmek házassági ügyei a majores causae közé tartoznak, melyek kizárólag apostoli szentszék illetékessége alá esnek, könnyen kimutatta monsignore Sala, midőn azokkal a biborosokkal, kiknek Napoleonnak 1810. kötött házassága ünnepélyén kellett volna résztvenniök, arról vitakozott, megtehetik-e ezt, vagy se. Hivatkozik a történelemre; francia királyokra, más 17 fejedelemre, a püspököknek, primásoknak, zsinatoknak elismerésére: ezek mind elítélnek ily eljárást mint visszaélést és ép azért a párizsi egyházi itélőszék eljárása is súlyos megsértése az apostoli szentszéknek. És így nem lehetett a biborosoknak az ünnepélyen résztvenniök méltóságuk lealacsonyítása, lelkiismeretük megsértése és az emberek botránykoztatása nélkül. Végre arra utal Sala, hogyan ismerte el VII. Pius pápa Napoleonnak Jozefinával való házasságát: Imperatoris et carissimae in Christo filiae Nostrae Josephinae... optimae eius coniugis... sacro solemnique ritu consecratio et coronatio peracta est. A párizsi egyházi itélőszék illetéktelenségének ezen tudatával nem vehettek részt a bibornokok a házassági ünnepélyességeken; tizenhárman el is maradtak, ezeket megfosztotta Napoleon a bibortól, ezeket a történelem fekete biborosokként ismeri.

(Folyt. köv.)

Telefon.

Kath. kör tagnak Nagytapolcsány. Elnököt a körnek aligha adhat a plebános úr, hanem maga a kör válasszon magának. Egyébként fogadja örömeink kifejezését a viszontlátás felett!

D. K. Azt a kívánságot, hogy lapunkat politikai jellegűtől és tartalmától megfosztva tisztán társadalmi lappá alakítsuk át, lehetetlen teljesíteni. Magyarországon a tisztán csak társadalmi lapok nem felelhetnek meg a sajtó hivatásának és a közönségre hatást nem gyakorolhatnak. Egyébként tudhatja tapasztalatból, hogy lapunknak két politikai vezéreszméje: az állam magyar nemzeti és keresztény jellegének óvása, erősítése és érvényesítése, olyan eszmék, a melyekkel rokonszenvezhet minden keresztény magyar ember, az is, a ki nem vallja magát néppártinak. Nincs tehát semmi okunk a jelleg-változtatásra, de ezt eudar elvárulás nélkül nem is tehetnők meg.

Ch. L. Felsőszúcs és K. J. Vágtapolcza. 1908. dec. 31-ig rendben.

Saját termelésű

légszeszpirszenet

szállít a nyitrai légszeszgyár.

100 kg.-ként házhoz szállítva 5 kor.

Nagyobb vételnél esetről-esetre külön 150. 1—1. ajánlattal szolgálunk.

SEILNACHT JÓZSEF
= képfaragó, oltárépítő és aranyozó =
templom művészeti műterme
GALGÓCZ
(Nyitra megye).

Oltárok, szószékek, keresztelő-kutak, szobrok és keresztüti állomások stb. izléses készítése. Régi oltárok átalakítása és díszítése. Vázlatokat és költségeloirányzatokat díjmentesen küldök. Polychromikus festészet! Mindennemű tárgyak minden alakban tiroli iparjelleg szerint.

Nemetsprónai templom főoltára 1907. 149. 1-52

**Szőlőoltvány, amerikai és hazai vessző-
eladási hirdetmény.**

A nagyméltóságú Földművelésügyi Minisztérium 60900/1896. számú szokványrendelete szerint válogatott első osztályú sima és gyökeres

Ripária-Portalis, Rupestris-Monticola és Vitis-Solonis
amerikai vadvessző, valamint ugyanily alanyokra nemesített, fenti rendeletnek mindenben megfelelő a legkiválóbb bor és csomaga faj

gyökeres fás és zöldoltványok
úgyszintén hazai sima és gyökeres vesszők kerülnek nálunk ezen évben nagymennyiségben eladásra.

**Badacsonyvidéki Szőlő-
telep kezelősége**
Tapolcza (a Balaton mellett).

Legmegbízhatóbb cég!

Kitüntetve az Országos Ipar-egyesület nagy ezüst érmével.

SULGAN ANDRÁS
42. 37-52. CIPÉSZ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-U. 7.

Ajánlja a nagyérdemű közönség szives figyelmébe modern berendezésű **nagy cipőraktárát**

Továbbá ajánlja felsőrész készítményeit és bőrkereskedését a t. cipésmester urak figyelmébe. Raktáron tart legjobb bel- és külföldi bőröket: angol bagaria, chevreaux, box és borjubört stb., valamint az összes cipész kellekeket. Mérték utáni felsőrész kidolgozására különös gond fordítatik. Vidéki megrendeléseket gyors és pontos kiszolgálás mellett eszközöl nagyban és kicsinyben. Érzékeny és hibásnövésű lábakra nagy figyelem fordítatik.

Legmegbízhatóbb cég!

*Adjon
néhány szót a gyenge
Maggi-féle levelebe.*

A téli idény beálltával ajánlja nagy raktárát legjobb minőségű száraz hasáb és aprított **tüzelőfában**

I-a minőségű porosz szalonszén, pirszén és az állandóan melegítő „Dauerbrand“ kályhák fűtésére legalkalmasabb kitűnő angol **„Antracit“**

szénben a lehető legolcsóbb árak mellett.
Telefon sz. 11. és 47.
Kramer Adolf és Fiai cég
148. 1-4. NYITRA.

600 hektoliter fajszőlőből
mézesfehér, olasz rizling, zöld szilváni, bakator, rakszőlő stb. fajokból — szűrt 18-20 fokos must eladó.

Főhercegi Uradalom, Kistapolcsány.
142 2-2 Szüretelés folyamatban van.
Ugyanott tiz hektoliter két éves törkölypálinka és nagymennyiségű alma kapható.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István
úri és női fodrász
Nyitrán, Tóth Vilmos utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett **díszes úri és női fodrász-termét.**

Végez és raktáron tart mindennemű szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj- és szakálfestést, úgyszintén tyukszemvágást jutányos áron. 92. 21-52.

Vesz vágott és kifésült haját.
Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Vidéki megrendelések pontosan a beküldött hajminta szerint lelkiismeretesen, utánvét mellett eszközöltekn.

Szolid és pontos kiszolgálás!

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

146.

férfiszabó-műhelyét,

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, cinádákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

ALAPITTATOTT 1837-BEN. M. KIR. LŐPOR ELADÁS.

SZULOVSKY BÉLA PUSKAMŰVES
Telefon 474. POZSONY, I., VÁSÁRTÉR I. SZ. Telefon 474.

Öfensége Frigyes főherceg és Dülmeni herceg Oroy szállítója. Kir. trvszéki megeskettett állandó fegyver szakértő. Kitüntetve: zsolnai kiállításon 1903-ban ezüst éremmel; veszprémi kiállításon 1904. évben ezüst éremmel; hódmezővásárhelyi kiállítás alkalmával 1904. arany érem; pécsi országos kiállításon 1907. nagy arany érem;

Ajánlja dús és gazdag raktárát otthon készült úgyszintén minden jól bevált külföldi fegyverekben. És pedig egy és dupla esővű Lancaster, ismétlő Browning és Winchester, sörétes fegyverekben. Egy és dupla esővű Büchsexpress, Driling és Boek. Ismétlő Mauser Mannlicher, Mannlicher Schönauer stb. golyós fegyverekben.

Lancaster kétsővű pontosan szabályozott fegyverek 34.— kor. följobb. Browning önműködő ismétlő 12 öbnagyságú fegyver gyári áron 210.— korona. Mannlicher Schönauer 6 1/2 mm., 8 mm. és 9 mm. öbnagyságban gyári áron K. 190.— ismétlő és forgó pisztolyok, szoba-fegyverek, nemkülömben az összes vadászati cikkek nagy választékban. — Minden minőségű és öbnagyságú bel és külföldi töltényhüvelyek és töltött töltények.

Töltények esupán szakképzett emberekkel naponta frissen töltetnek és igen olcsón szállítatnak.

Új fegyvereket és javításokat személyes közreműködésem alatt minden kívánt kivitelben jutányos áron készítek.

A nem nálam készült fegyverek pontosan szabályoztattnak és belövetnek, a mely jóságukért ép úgy kezeskedem, mint az általam készült fegyverekért.

Lövöldémet minden t. vevőmnek díjmentesen boesájtom rendelkezésére. 139. 4-5.

Minden fegyverhez eredeti lövekek mellékelteknek.

Mielőtt
személy-, jelző- v. építési
KÖLCSÖN 90. 23-32.
iránti intézkednék.
kérjen díjtalanul prospektust
MELLER L. EGYED
BUDAPEST
IX. Lányak-utca 7.
Telefon-Interurbán
46-31.

Verebély Géza

legnagyobb és fővárosiasan modern berendezésű uri- s női divat áruháza
Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 4. sz.
(a Szarvas-szálloda mellett)

Legdivatosabb női őszi kosztüm és blúz kelme különlegességek. Legújabb bársony és selyem cikkek. Szörme gallérok és karmantúk feltűnő és olcsó árakban.

Őszi férfikalap ujdonságok, nyakendők a legfinomabb kivitelekben. Vadász sapkák, harisnyák, mellények, kabátok, keztyűk.

Elsőrangú cérnávaszon gyártmányok, színes és fehér asztalneműek, Schroll-sifon, kitűnő pamutvásznak, női és férfi fehérneműek.

Menyasszonyi kelengyék 200 kor.-tól kezdve.

A cég 4 éves rövid fennállása óta 36 kelengyét szállított.

A cég egyedüli reklámja: a határozottan szabott, jutányos árakban, megbízható, jó minőségű árúk nyújtása.

A cikkek árai és minősége bármely versenycégével hasonlíthatók össze. Azonnali fizetésnél 5% pénztári engedmény.

150 magyar holdas birtok Jánosfalu községben szabad kézből azonnal eladó esetleg haszonbérbe adó

Velcsey Géza

140. 3-3. Jánosfalu, u. p. Tökésújfalu. (Nyitramegye).

Szabó Imre temetkezési vállalata Nyitrán.

Üzleti helyiség: Hid-utca 1. sz. — Lakás: Hid-utca 2. sz. (saját ház).

Telefon szám 57.

138. 6-10.

Diszes üveges gyászkocsi.

Mindenkor nagy választék sarkoszorokban, szalagokban igen jutányos áron.

SINGER Co. VARRÓGÉP RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

NYITRA, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 15. SZÁM.

94. 23-52.

Ezen jelzéssel ismertek fel azon üzletek, a melyekben a SINGER-varrógépek árusítatnak.

Ezen jelzéssel ismertek fel azon üzletek, a melyekben a SINGER-varrógépek árusítatnak.

Óvjuk ezennel vevőinket leghatározottabban oly gépektől, melyek más kereskedők által „Eredeti Singer” név alatt ajánlatnak. Miután mi gépünket sohasem adjuk kereskedőknek, a más oldalról ajánlott „Eredeti Singer” gépek csak régi, használt, harmadik kézből beszerzett varrógépek lehetnek, melyekért nem garantálunk és az esetleges pótrészeket nem szállítunk.

Alapítottott
1897-ben.

Alapítottott
1897-ben.

165. 49-52.

Kenczler Lipót szücsmester Nyitra Erzsébet-út 13.

Óvakodjunk a molyoktól!

Óvakodjunk a molyoktól!

Csak egy minden tekintetben megbízható intézet van, a hol szörme árúinkat, a nyári idény alatt, moly kár ellen megóvhatjuk, és ez Kenczler Lipót szücsmester vezetése alatt áll.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

2. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.